

Doelenlijst leer- en ontwikkelingslijnen jonge kind (GA)

Spel		
Spel - 0	B	
<i>*SPEELTAAL: gebruiken van speelgeluiden, eenvoudige taal</i>	-19--19	
Spel - 1a	B	
<i>*SPEELTAAL: verwoorden van de handelingen</i>	-19--15	
Spel - 1b	B	
<i>*SPEELTAAL: beschrijven van rolgebonden handelingen tijdens/na het spel</i>	-14--10	
Spel - 2a	B	
<i>*SPEELTAAL: beschrijven van rollen, rollentaal en handelingen</i>	-9--5	
Spel - 2b	B	
<i>*SPEELTAAL: gebruiken van rolgebonden, academische taal in dialoog</i>	-4-0	
Spel - 3a	B	
<i>*SPELVERHAAL: samen opbouwen van een spelscript en bedenken van spelregels</i>	1-5	
<i>*SPEELDUUR: onderbroken spel weer oppakken</i>	1-5	

Taal

Geletterdheid

Geletterdheid - 0	B	
<i>*TAALBEWUSTZIJN: ervaringen opdoen met rijmen</i>	-19--19	
<i>*ORIËNTATIE OP GESCHREVEN TAAL: spelen met lettermateriaal (bijv. stempels, magneetletters)</i>	-19--19	
<i>*VISUELE WAARNEMING: verschillen zien tussen concrete voorwerpen op een afbeelding</i>	-19--19	
<i>*LEESPLEZIER: genieten van voorgelezen versjes en verhaaltjes</i>	-19--19	

Geletterdheid - 1a	B	
<i>*TAALBEWUSTZIJN: spelen met woorden en letters, zoals woordspelletjes, rijmen</i>	-19--15	
<i>*ORIËNTATIE OP GESCHREVEN TAAL: spelend woorden maken met lettermateriaal</i>	-19--15	
<i>*VISUELE WAARNEMING: meerdere details aanwijzen op een illustratie n.a.v. vragen</i>		
<i>*LEESPLEZIER: meeleven met personages in het voorgelezen verhaal</i>	-19--15	

Geletterdheid - 1b	B	
<i>*ORIËNTATIE OP VERHAAL EN TEKST: kennismaken met wat de hoofdcomponenten zijn in het verhaal (n.a.v. 'wie-' en 'wat-' vragen, evt. m.b.v. picto's)</i>	-14--10	
<i>*TAALBEWUSTZIJN: spelenderwijs bezig zijn met klanken, zoals rijmwoorden</i>	-14--10	
<i>*TAALBEWUSTZIJN: spelenderwijs fonemen en klankeenheden (bijv. beginklank) van themawoorden of namen herkennen</i>	-14--10	
<i>*LEESPLEZIER: beleven van verschillende emoties of gevoelens van personages in het voorgelezen verhaal</i>	-14--10	

Geletterdheid - 2a	B	
<i>*TAALBEWUSTZIJN: fonemen als klankeenheden samenvoegen tot een woord</i>	-9--5	
<i>*TAALBEWUSTZIJN: rijmen met (onzin)woorden</i>	-9--5	
<i>*TAALBEWUSTZIJN: woorden in klankgroepen klappen</i>	-9--5	
<i>*ORIËNTATIE OP GESCHREVEN TAAL: naschrijven of naleggen van themawoorden met lettermateriaal</i>	-9--5	
<i>*LEESPLEZIER: mening geven over een voorgelezen verhaal</i>	-9--5	

Geletterdheid - 2b	B	
<i>*TAALBEWUSTZIJN: onderscheiden van een letter, een woord en een zin</i>	-4-0	
<i>*TAALBEWUSTZIJN: een reeks van vier woorden (themawoorden) nazeggen</i>	-4-0	
<i>*TAALBEWUSTZIJN: een woord verdelen in klankeenheden (vis = v-i-s)</i>	-4-0	
<i>*LEESPLEZIER: voorkeur hebben voor bepaalde voorgelezen verhalen en boeken</i>	-4-0	

Geletterdheid - 3a	B	
<i>*ORIËNTATIE OP VERHAAL EN TEKST: geven van een mondelinge samenvatting van een gelezen verhaal</i>	1-5	
<i>*ORIËNTATIE OP VERHAAL EN TEKST: weten waar het antwoord gevonden kan worden op vragen gerelateerd aan het thema</i>	1-5	
<i>*ORIËNTATIE OP GESCHREVEN TAAL: zelf teksten schrijven over het thema n.a.v. boeken en teksten</i>	1-5	

<i>*ORIËNTATIE OP GESCHREVEN TAAL: maken van eigen prentenboek passend bij het thema</i>	1-5	
<i>*ORIËNTATIE OP GESCHREVEN TAAL: zelfstandig lezen van prentenboeken, eigen en andermans teksten</i>	1-5	
<i>*LEESPLEZIER: zelf boeken-verhalen kiezen om 'zelf' in te lezen</i>	1-5	

Mondelinge taal

Mondelinge taal - 0	B	
<i>*WOORDENSCHAT: uitbreiden van passieve en actieve woordenschat</i>	-19--19	

Mondelinge taal - 1a	B	
<i>*WOORDENSCHAT: leren en gebruiken van (nieuwe) woorden naar aanleiding van verhalen en/of een thema; woorden liggen dicht bij het kind</i>	-19--15	

Mondelinge taal - 1b	B	
<i>*WOORDENSCHAT: leren en gebruiken van (nieuwe) woorden passend in een netwerk van woorden</i>	-14--10	

Mondelinge taal - 2a	B	
<i>*WOORDENSCHAT: leren en gebruiken van (nieuwe) woorden naar aanleiding van verhalen en/of een thema. De woorden liggen in de wereld om het kind en verder buiten het kind</i>	-9--5	

Mondelinge taal - 2b	B	
<i>*WOORDENSCHAT: uitbreiden woordenschat n.a.v. thema en academische taal (praten over complexe onderwerpen)</i>	-4-0	

Mondelinge taal - 3	B	
<i>*LUISTEREN: bespreken van een verhaallijn met wie, wat en waar-vragen</i>	1-10	
<i>*LUISTEREN: herkennen en gebruiken van een nieuw woord in een andere context</i>	1-10	
<i>*LUISTEREN: enigszins de inhoud van het verhaal voorspellen</i>	1-10	
<i>*LUISTEREN: vertellen over de opbouw in een verhaal en de situatie waarin het verhaal zich afspeelt</i>	1-10	
<i>*SPREKEN: vertellen van een persoonlijk verhaal</i>	1-10	
<i>*SPREKEN: vertellen en presenteren voor de groep</i>	1-10	
<i>*SPREKEN: variatie in woordgebruik, woordvorming en zinsvorming</i>	1-10	
<i>*GESPREKKEN: in kleine en grote groepen actief deelnemen aan gesprekken, door te spreken en te luisteren</i>	1-10	
<i>*GESPREKKEN: reflecteren op het verloop van het gesprek, de spreker en de boodschap</i>	1-10	
<i>*GESPREKKEN: vertellen of het wel of niet eens is met een mening</i>	1-10	

Spelling/schrijven

Spelling/schrijven - 3a	B	
<i>*Schrijven van eenvoudige functionele teksten, zoals boodschappenlijstjes enz.</i>	1-5	

Spelling/schrijven - 3b	B	
<i>*Afschrijven van een voorgestructureerde tekst (bijv. een verhaaltje afschrijven)</i>	6-10	
<i>*Schrijven van een eenvoudige tekst naar aanleiding van een plaat over het thema</i>	6-10	

Rekenen

Tellen en getalbegrip

Tellen en getalbegrip - 0	B	
<i>*HOEVEELHEDEN: eerlijk verdelen van voorwerpen over verschillende bakjes</i>	-19--19	

Tellen en getalbegrip - 1a	B	
<i>*HOEVEELHEDEN: voorwerp erbij of eraf doen en beseffen dat het er één meer of minder wordt</i>	-19--15	
<i>*HOEVEELHEDEN: schatten van hoeveelheden tot 6</i>	-19--15	
<i>*HOEVEELHEDEN: ontdekken dat hoeveelheden verschoven of bedekt kunnen worden zonder dat het aantal verandert</i>	-19--15	

Tellen en getalbegrip - 1b	B	
<i>*TELRIJ: terugtellen vanaf 10</i>	-14--10	
<i>*HOEVEELHEDEN: vergelijken van hoeveelheden tot tenminste 5 (bijv. door het leggen van 1-1 relatie) op meeste, minste (meer, minder) en evenveel</i>	-14--10	
<i>*HOEVEELHEDEN: schatten van hoeveelheden tot 10</i>	-14--10	
<i>*HOEVEELHEDEN: handig organiseren van het tellen van hoeveelheden door te structureren: op een rijtje leggen, groeperen</i>	-14--10	
<i>*HOEVEELHEDEN: rekenproblemen begrijpen vanuit een context (bijv. prentenboek)</i>	-14--10	
<i>*GETALLEN: oefenen met de vaste volgorde van getallen in de getallenrij tot 10</i>	-14--10	

Tellen en getalbegrip - 2a	B	
<i>*TELRIJ: terugtellen vanaf verschillende getallen in de telrij tot en met 12</i>	-9--5	
<i>*TELRIJ: omgaan met begrippen zoals: verder, naast, door, terug en tussenin</i>	-9--5	
<i>*TELRIJ: oefenen met rangtelwoorden als eerste, tweede, vierde en verkennen wanneer je die gebruikt</i>	-9--5	
<i>*HOEVEELHEDEN: tellen van voorwerpen tot en met 15; synchroon en resultatief</i>	-9--5	
<i>*HOEVEELHEDEN: representeren van hoeveelheden tot tenminste 5 (bijv. vingers, streepjes, stippen)</i>	-9--5	
<i>*HOEVEELHEDEN: schatten van hoeveelheden tot 15</i>	-9--5	
<i>*GETALLEN: onderzoeken van getalrelaties: buurgetallen</i>	-9--5	

Tellen en getalbegrip - 2b	B	
<i>*TELRIJ: verkort tellen met sprongen van twee (1,3,5; 2,4,6)</i>	-4-0	
<i>*TELRIJ: hanteren van rangtelwoorden als eerste, tweede, derde t/m tiende</i>	-4-0	
<i>*HOEVEELHEDEN: representeren van hoeveelheden tot tenminste 10 (bijv. vingers, streepjes, stippen)</i>	-4-0	
<i>*HOEVEELHEDEN: herkennen van groepjes tot 6, zonder te tellen, door gebruik te maken van structuren (bijv. dobbelstenen)</i>	-4-0	
<i>*HOEVEELHEDEN: vergelijken van hoeveelheden tot tenminste 12 door het leggen van 1-1 relaties en ordenen (meer, minder, evenveel, meeste, minste, veel, samen (bijv. staafdiagram))</i>	-4-0	
<i>*HOEVEELHEDEN: oplossen van eenvoudige splitsproblemen (handelend) tot ten minste 8</i>	-4-0	
<i>*HOEVEELHEDEN: schatten van hoeveelheden tot 20</i>	-4-0	

*GETALLEN: nadenken over "nul" als getal	-4-0	
*GETALLEN: oefenen met de volgorde van de getallen in de getallenrij	-4-0	

Tellen en getalbegrip - 3a	B	
*HOEVEELHEDEN: getalbeelden op rekenrek zetten in één greep	1-5	
*HOEVEELHEDEN: splitsingen tot en met 10	1-5	
*BEWERKINGEN: tekening/verhaal maken bij de som en een som bij de tekening of verhaal	1-5	
*BEWERKINGEN: gebruiken van rekentaal zoals +/-/=	1-5	

Tellen en getalbegrip - 3b	B	
*TELRIJ: verder tellen vanuit elk getal tot 100	6-10	
*TELRIJ: oefenen met getallen die dichtbij of verder uit elkaar liggen in de getallenrij tot tenminste 20 (bijv. 'Welk getal ligt dichterbij 10: 13 of 5?')	6-10	
*BEWERKINGEN: oefenen met de relatie tussen optellen, aftrekken, splitsen en toepassen (bijv. $2 + 5 = 7$, $7 - 5 = 2$, $7 = 5 + 2$)	6-10	
*BEWERKINGEN: uit het hoofd automatiseren van de optellingen, aftrekkingen en splitsingen t/m 20	6-10	
*BEWERKINGEN: kritisch denken en redeneren over het rekenen tot ten minste 20 in betekenisvolle probleemsituaties	6-10	

Metten

Metten - 0	B	
*LENGTE EN OMTREK: oefenen met de begrippen dik en dun	-19--19	

Metten - 1a	B	
*OPPERVLAKTE: aanwijzen van de grootste en de kleinste	-19--15	
*TIJD: oefenen met de begrippen gisteren, morgen en overmorgen	-19--15	
*GEWICHT: oefenen met de begrippen zwaar en licht	-19--15	
*INHOUD: oefenen met de begrippen vol en leeg	-19--15	

Metten - 1b	B	
*TIJD: ervaren dat de tijd verstrijkt (bijv. zandloper, klok, time timer, kookwekker, kalender)	-14--10	
*GELD: oefenen met tegenstellingen: duurste/goedkoopste	-14--10	
*GEWICHT: oefenen met tegenstellingen: lichtste/zwaarste	-14--10	
*INHOUD: ordenen van inhoud en begrippen benoemen: van leeg naar vol, minder-meer-evenveel	-14--10	

Metten - 2a	B	
*OPPERVLAKTE: ordenen van groot naar klein	-9--5	
*TIJD: oefenen met de seizoenen van het jaar	-9--5	
*GEWICHT: ordenen van licht naar zwaar	-9--5	
*INHOUD: ordenen van leeg naar vol	-9--5	

Meten - 2b	B	
<i>*LENGTE EN OMTREK: redeneren over lengte en omtrek in betekenisvolle situaties</i>	-4-0	
<i>*OPPERVLAKTE: vergelijken en ordenen van groot naar klein</i>	-4-0	
<i>*OPPERVLAKTE: redeneren over oppervlakte in betekenisvolle situaties</i>	-4-0	
<i>*TIJD: aflezen van hele uren op een klok</i>	-4-0	
<i>*TIJD: oefenen met enkele maanden van het jaar</i>	-4-0	
<i>*GEWICHT: ordenen van licht naar zwaar en redeneren over het waarom</i>	-4-0	
<i>*INHOUD: halfvol inschenken van een beker</i>	-4-0	
<i>*TEMPERATUUR: redeneren over de begrippen warm en koud</i>	-4-0	
<i>*VERHOUDINGEN: verhoudingsgewijs ordenen (bijv. als je groter wordt moeten je kleren ook groter zijn)</i>	-4-0	

Meten - 3a	B	
<i>*LENGTE EN OMTREK: ervaren dat afspreken van een vaste maat voorwaarde is voor het eerlijk meten, vergelijken en ordenen</i>	1-5	
<i>*OPPERVLAKTE: ontwerpen van figuren met eenzelfde oppervlakte m.b.v. vierkanten en ruiten</i>	1-5	
<i>*TIJD: uren van een analoge klok verbinden aan momenten van de dag (bijv. een uur later, uur eerder)</i>	1-5	
<i>*TIJD: aflezen van hele en halve uren op analoge en digitale klok</i>	1-5	
<i>*INHOUD: gelijk verdelen van hoeveelheden</i>	1-5	
<i>*TEMPERATUUR: gebruiken van een thermometer (binnen of buiten)</i>	1-5	

Meten - 3b	B	
<i>*OPPERVLAKTE: redeneren over oppervlakte (bijv. 'Dit tafelblad is langer dan dat tafelblad, maar ook smaller. Op beide tafelbladen passen evenveel A4-tjes')</i>	6-10	
<i>*GEWICHT: experimenteren met het feit dat gewicht niet één op één samenvalt met omvang: zwaarder betekent niet altijd groter</i>	6-10	
<i>*GEWICHT: oefenen met kilo's</i>	6-10	
<i>*INHOUD: oefenen met liters</i>	6-10	

Meetkunde

Meetkunde - 1a	B	
<i>*CONSTRUEREN: knutselen met papier</i>	-19--15	
<i>*CONSTRUEREN: vouwen van een schuine vouw</i>	-19--15	
<i>*CONSTRUEREN: betekenis geven aan gemaakte bouwwerken (bijv. huis of boot)</i>	-19--15	
<i>*OPEREREN MET VORMEN EN FIGUREN: sorteren op 1 kenmerk (bijv. cirkels en vierkanten)</i>	-19--15	

Meetkunde - 1b	B	
<i>*ORIËNTEREN IN DE RUIMTE: lopen van een eenvoudige route</i>	-14--10	
<i>*CONSTRUEREN: vouwen van een recht kruis</i>	-14--10	
<i>*CONSTRUEREN: maken van mozaïek en kettingpatronen</i>	-14--10	
<i>*OPEREREN MET VORMEN EN FIGUREN: spelen met licht en schaduw van zon of zaklamp</i>	-14--10	

Meetkunde - 2a	B	
<i>*ORIËNTEREN IN DE RUIMTE: beschrijven van routes</i>	-9--5	
<i>*CONSTRUEREN: puzzels maken van 20 stukjes</i>	-9--5	
<i>*CONSTRUEREN: vouwen van 16 vierkantjes</i>	-9--5	
<i>*CONSTRUEREN: maken van creatieve bouwwerken</i>	-9--5	
<i>*OPEREREN MET VORMEN EN FIGUREN: experimenteren met vormen en figuren in spiegels en spiegeleffecten</i>	-9--5	
<i>*VERBANDEN: gebruiken van staafdiagrammen</i>	-9--5	

Meetkunde - 2b	B	
<i>*ORIËNTEREN IN DE RUIMTE: vertellen wat wel of niet zichtbaar is vanaf een bepaald standpunt</i>	-4-0	
<i>*CONSTRUEREN: redeneren over eenvoudige meetkundige problemen</i>	-4-0	
<i>*OPEREREN MET VORMEN EN FIGUREN: redeneren over vormen en figuren in passende probleemsituaties</i>	-4-0	
<i>*VERHOUDINGEN: verkennen van getalsmatige verhoudingen (bijv. 1 stoel heeft 4 poten, 2 stoelen hebben 8 poten)</i>	-4-0	
<i>*VERBANDEN: aflezen van informatie uit een grafische voorstelling (bijv. met beelddiagram, staafdiagram)</i>	-4-0	

Meetkunde - 3a	B	
<i>*ORIËNTEREN IN DE RUIMTE: uitleggen hoe een voorwerp eruit ziet vanaf een ander standpunt</i>	1-5	
<i>*CONSTRUEREN: blokkenbouwwerk nabouwen van een tekening en een tekening maken van een blokkenbouwwerk</i>	1-5	

Meetkunde - 3b	B	
<i>*ORIËNTEREN IN DE RUIMTE: maken van bouwplaten</i>	6-10	

Motoriek

Grove motoriek

Grove motoriek - 1	B	
*RIJDEN: fietsen op een driewieler	-19--10	
*GLIJDEN: glijden van een brede glijbaan zittend en via de rug	-19--10	
*MIKKEN: werpen met een bal op een laken met gat erin (hoogte max. 1 meter)	-19--10	
*MIKKEN: rollen met een bal tegen blokjes (max. 1,5 meter)	-19--10	
*VANGEN: vangen van een grote (zachte) bal	-19--10	
*BELANGRIJKE BEWEGINGEN: kruipen, liggen op de buik met het hoofd omhoog	-19--10	
*ROLLEN: rollen (minimaal eenmaal) om de lengteas	-19--10	

Grove motoriek - 2	B	
*RIJDEN: fietsen op tweewieler	-9-0	
*RIJDEN: steppen	-9-0	
*GLIJDEN: glijden van een smalle en steile glijbaan op buik, rug en hurkend (met mat)	-9-0	
*MIKKEN: werpen vanaf een grotere afstand van een bal op een laken/mat met gat erin of rondje erop	-9-0	
*MIKKEN: rollen vanaf een grotere afstand van een bal tegen blokjes	-9-0	
*VANGEN: vangen van een kleine bal	-9-0	
*BALVAARDIGHEID: stuiteren met een bal	-9-0	
*ROLLEN: rollen (minimaal tweemaal) om de lengteas	-9-0	

Fijne motoriek

Fijne motoriek - 1	B	
*Experimenteren met knippen	-19--10	
*Bouwen met kleine blokjes	-19--10	
*Scheuren van (grote, grove) stukken papier	-19--10	
*Experimenteren met vouwen	-19--10	
*Werken met beide handen in zand, met blokjes, scheerschuim, mais e.d.	-19--10	
*Zelfstandig dichtmaken van een rits	-19--10	
*Experimenteren met klei	-19--10	

Fijne motoriek - 2	B	
*Knippen langs een gebogen lijn	-9-0	
*Knopen open-/dichtmaken	-9-0	
*Kleuren binnen de lijntjes	-9-0	
*Werken met knijpers en pincetten	-9-0	
*Rijgen van kleine kralen aan een koord	-9-0	
*Scheuren van papier in reepjes/stukjes	-9-0	
*Scherp en nauwkeurig vouwen	-9-0	
*Maken van schrijfpatronen in een rechte lijn op A3 formaat papier	-9-0	
*Veters vastmaken	-9-0	
*Hebben van een goede pengreep (rond 6 jaar)	-9-0	
*Verfijnd werken met klei	-9-0	